

ΦΥΣΙΚΑ ΜΕΣΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ

Αθηνών: Ευστάθιος - Κορυνοπούλου Χάιδω - Ρεφογιάννης Δημήτρης

ΦΥΣΙΚΑ ΜΕΣΑ

Β' Τάξη Ισο Κινηση

Εκδόσεις: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών

ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΑΘΗΝΑ 2001

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ**

ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ

Αθανασιάδης Ευστάθιος - Κοτινοπούλου Χάιδω - Ρουσβανίδου Δήμητρα

ΦΥΣΙΚΑ ΜΕΣΑ

Β΄ Τάξη 1ου Κύκλου

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Βοηθών Φυσιολογικών Φυσιολογικών

**ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΑΘΗΝΑ 2001**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ:

1. **Αθανασιάδης Ευστάθιος:** Φυσικοθεραπευτής, Ειδικευμένος στην Νευροεξελικτική αγωγή (NDT) και στην Ιδιοδέκτρια Νευρομυϊκή διευκόλυνση (PNF), Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ΠΕ 18
2. **Κοτινοπούλου Χαίδω:** Φυσικοθεραπεύτρια, Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ΠΕ 18
3. **Ρουσβανίδου Δήμητρα:** Φυσικοθεραπεύτρια, Καθηγήτρια Φυσικής Αγωγής

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΡΙΣΗΣ:

1. **Ζέρβα Ευθυμία:** Φυσικοθεραπεύτρια, Καθηγήτρια Εφαρμογών, ΤΕΙ ΑΘΗΝΑΣ
2. **Μπαρμπαρέσος Σπυρίδων:** Φυσικοθεραπευτής Νοσ. «ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ»
3. **Θεοδωρόπουλος Εμμανουήλ:** Φυσικοθεραπευτής Νοσ. «ΝΙΜΤΣ»

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Δανάσκος Φώτιος: Φυσικοθεραπευτής, Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ΠΕ 18

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Τσώλη Ευτυχία: Φιλολόγος ΠΕ2

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ζάρα Ελένη: Διοικητικός υπάλληλος ΥΠΕΠΘ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Μιχάλης Μαντάς, τηλ.: 60.33.296 - 66.66.486

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Υπεύθυνος του τομέα

«Υγείας και Πρόνοιας»

Ματίνα Στάππα, Οδοντίατρος

Πάρεδρος ε.θ. Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ – ΦΥΣΙΚΑ ΜΕΣΑ	13
1.1 Ιστορική Αναδρομή	15
1.2 Φυσικά Μέσα στην υπηρεσία της Φυσικοθεραπείας	15
1.3 Σύγχρονη Συνεδρία Φυσικοθεραπείας	18
1.3.1 Ηλιακή ακτινοβολία	19
1.3.2 Ηλεκτρική ενέργεια	20
1.3.3 Υπέρηχοι	21
1.3.4 Μάλαξη	23
Ανακεφαλαίωση	26
Ερωτήσεις	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ – ΝΕΡΟ	29
2.1 Γενικά στοιχεία	31
2.2 Ιστορική αναδρομή	31
2.3 Βασικές ιδιότητες του νερού	32
2.3.1 Η θερμοκρασία του νερού	34
2.3.2 Υδροστατική πίεση	34
2.4 Μηχανικές ιδιότητες – άνωση και αντίσταση	34
2.5 Ιδιαίτερα φυσιολογικά αποτελέσματα – Χημική επίδραση	35
2.6 Τρόποι επίδρασης υδροθεραπείας	35
2.7 Ενδείξεις και αντενδείξεις υδροθεραπείας	36
2.8 Γενικοί κανόνες εφαρμογής υδροθεραπείας	37
2.9 Χώροι και μέσα υδροθεραπείας	37
2.10 Πισίνα	38
2.10.1 Εξοπλισμός θεραπευτικής πισίνας	39
2.10.2 Χρήση στη Φυσικοθεραπεία	39
2.10.3 Οριζόντιες θέσεις	42
2.10.4 Καθιστές θέσεις εκκίνησης	43

2.10.5	Όρθιες θέσεις εκίνησης	47
2.10.6	Το ισχίο	47
2.10.7	Το γόνατο	49
2.10.8	Ο ώμος	51
2.10.9	Ο κορμός	52
2.11	Δινόλουτρο	54
2.11.1	Χρόνος εφαρμογής	54
2.11.2	Τύποι δινόλουτρων	55
2.11.3	Στροβιλισμός.	55
2.11.4	Θερμοκρασία	56
2.11.5	Εφαρμογή	57
	Ανακεφαλαίωση	59
	Ερωτήσεις	61
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ – ΘΕΡΜΟΤΗΤΑ	63
3.1	Γενικά στοιχεία	65
3.2	Τρόπος δράσης της θερμότητας	66
3.3	Ιαματικό νερό	69
3.4	Λουτρά υγρού φορέα	71
3.5	Ιαματικές πηγές και ιαματικά λουτρά	72
3.5.1	Ελληνικές ιαματικές πηγές	73
3.5.2	Κλινική εφαρμογή ιαματικής λουτροθεραπείας.	76
3.5.3	Ενδείξεις ιαματικής λουτροθεραπείας.	76
3.5.4	Αντενδείξεις ιαματικής λουτροθεραπείας.	77
3.5.5	Τεχνητά ιαματικά λουτρά	77
3.6	Θερμά επιθέματα	79
3.6.1	Χημικά θερμά επιθέματα	80
3.6.2	Προπαρασκευή συσκευής	80
3.6.3	Προετοιμασία του ασθενή	81
3.6.4	Διάρκεια θεραπείας.	82
3.6.5	Συχνότητα	82
3.6.6	Ενδείξεις.	82
3.6.7	Αντενδείξεις.	82

3.6.8	Κίνδυνοι και προφυλάξεις	83
3.7	Επιθέματα παραφίνης	83
3.7.1	Μέθοδοι εφαρμογής	83
3.7.2	Οδηγίες χρήσης	83
3.7.3	Ενδείξεις	84
3.7.4	Αντενδείξεις	84
3.8	Παραφάγκο	85
3.8.1	Ενδείξεις	85
3.9	Περιτυλίξεις	85
3.10	Αμμόλουτρο	86
3.11	Πηλοθεραπεία	86
3.12	Η Φινλανδική σάουνα	86
3.13	Το ατμόλουτρο	87
	Εργαστηριακό τμήμα	88
	Ανακεφαλαίωση	93
	Ερωτήσεις	94
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ – ΚΡΥΟΘΕΡΑΠΕΙΑ	95
4.1	Γενικά στοιχεία	97
4.2	Φυσιολογικά αποτελέσματα της εφαρμογής κρύου	98
4.3	Μέθοδοι και τεχνικές εφαρμογής κρυοθεραπείας	99
4.4	Προφυλάξεις – αντενδείξεις κρυοθεραπείας	99
4.5	Εφαρμογή πάγου	100
4.6	Ψυχρά επιθέματα	101
4.6.1	Εφαρμογή	101
4.7	Ψυχρό δινόλουτρο	102
4.7.1	Εφαρμογή	103
4.8	Ψυκτικά σπρέι	103
4.8.1	Εφαρμογή	103
4.9	Θαλασσοθεραπεία	103
4.9.1	Πώς μπορούν να αξιοποιηθούν οι ιδιότητες της θάλασσας	104
	Εργαστηριακό Τμήμα	105
	Ανακεφαλαίωση	111

Ερωτήσεις	112
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ – ΚΙΝΗΣΗ	113
5.1 Εισαγωγή.	115
5.2 Βασικές γνώσεις της κίνησης	116
5.3 Περιγραφή της κίνησης	116
5.4 Τροχιά της κίνησης.	117
5.5 Επίπεδα κίνησης.	117
5.6 Άξονες κίνησης	117
5.7 Βαθμός κίνησης της άρθρωσης	118
5.8 Πώς χρησιμοποιούμε την κίνηση στην φυσικοθεραπεία	118
5.9 Θέση της κίνησης στην φυσικοθεραπευτική παρέμβαση	120
5.10 Τρόποι και μέθοδοι που χρησιμοποιούνται	121
5.11 Ενδυνάμωση τρόποι παρέμβασης.	122
5.11.1 Γενικά στοιχεία.	122
5.11.2 Σκοποί μυϊκής ενδυνάμωσης στην φυσικοθεραπεία.	122
5.11.3 Είδη μυϊκής σύσπασης	123
5.11.4 Τρόποι και μέθοδοι ενδυνάμωσης	124
5.11.5 Τρόποι και μέθοδοι ενδυνάμωσης με μηχανικά μέσα	126
Εργαστηριακό τμήμα	128
Ανακεφαλαίωση.	138
Ερωτήσεις	139
Βιβλιογραφία	141

*Βίος βραχύς, τέχνη μακρά,
ο δε καιρός οξύς και η πείρα σφαλερή*
Ιπποκράτης

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Φυσικοθεραπεία είναι η επιστήμη που χρησιμοποιεί όλα τα φυσικά μέσα για να φθάσει στο επιθυμητό αποτέλεσμα, δηλ. τη λειτουργική αποκατάσταση των ασθενών.

Η Φυσικοθεραπεία διαρκώς εξελίσσεται σε πολλούς τομείς δημιουργώντας νέες μορφές θεραπευτικών παρεμβάσεων. Η βάση όμως αυτής της εξέλιξης απαιτεί την πλήρη και ουσιαστική γνώση των μέσων που χρησιμοποιεί για να φθάσει σ' αυτές τις νέες παρεμβάσεις.

Ένα από τα βασικά στοιχεία αυτής της βάσης είναι σίγουρα το πεδίο των φυσικών μέσων.

Θα πρέπει να γίνει κατανοητό με ποιο τρόπο χρησιμοποιούμε τα φυσικά μέσα σε μία φυσικοθεραπευτική συνεδρία και τι επιδιώκουμε από την εφαρμογή του κάθε μέσου χωριστά.

Ο φυσικοθεραπευτής χρησιμοποιεί τα φυσικά μέσα για να προκαλέσει συγκεκριμένες φυσιολογικές απαντήσεις στο σώμα του ασθενή.

Η κατανόηση των μηχανισμών αλλά και του τρόπου εφαρμογής των φυσικών μέσων δημιουργεί τις απαραίτητες προϋποθέσεις για επιθυμητά αποτελέσματα. Η φυσικοθεραπευτική παρέμβαση προϋποθέτει μεθοδικό σχεδιασμό και όχι τον αυτοσχεδιασμό παλαιότερων εποχών, που τυχόν θα οδηγήσει σε αρνητικά αποτελέσματα στην πορεία αποκατάστασης του ασθενή.

Οι Συγγραφείς

